

Educatie

Dick Passchier

Wanneer in 1966 de vereniging wordt opgericht zijn het de hobbyisten die gezamenlijk hun liefhebberij willen uitoefenen, naar vogels kijken dus. Eerst nog onder de paraplu van de Haagse vogelwacht, waarvan ook de naam werd gekopieerd, lijken de eerste stappen te leiden naar bescherming van vogels in de duinen. Om te beschermen moet je weten wat er zich in het duin ophoudt. Elke zaterdag werd er geteld en na afloop de resultaten met elkaar doorgenomen. Regelmatig schoven aspirant vogelaars aan om kennis op te doen of uit te breiden en ontstond tegelijkertijd de eerste vorm van educatie. Toch krijgt “bescherming” meer nadruk wanneer een drietal leden zich opgeeft voor de cursus “Controleur Vogelwet”. Het daarop volgende examen wordt met glans gehaald en de vereniging was drie onbezoldigde rijksveldwachters rijker. Meer dan dit diploma heeft deze studie echter niet opgeleverd. Op een paar wildzangvogels in volières na, hield Noordwijk en omgeving zich keurig aan de gehanteerde Vogelwet 1936 en werd met de opgedane kennis niets gedaan. Toch groeide de behoefte de gemeenschap in contact te brengen met de natuur en organiseerden we de eerste excursies. Om nachtegalen te beluisteren werd een tijdstip in de schemering gekozen want A: dan zingen ze beter en B: de rest houdt zich stil. Samen met de rondleidingen op het landgoed Offem resulteerde dit vaak in zo’n grote opkomst dat deelnemers in groepen werden verdeeld en er dus met meerdere leiders werd gewerkt. Wanneer we nu op deze periode terugkijken, moeten we vaststellen dat daarmee de educatie zijn intrede deed. Echter het terrein waarover de

kennis werd overgedragen was nogal eng, namelijk vrijwel uitsluitend over vogels. Een enkeling waagde zich wel eens op een zijpad, zoals planten, bomen, insecten, paddenstoelen en strandvondsten, maar in het algemeen werd dit niet breed gedragen. Om hierin te voorzien werd contact gezocht met het I.V.N., wat staat voor Instituut voor Natuurbeschermingseducatie. Een hele mond vol maar het dekt volledig de lading. De afdeling Leiden had al ruime ervaring met het opleiden van natuurgidsen en met hen werden afspraken gemaakt. Zij zouden docenten leveren en een plan uitzetten waarin de cursus gegoten moest worden. Om belangstellenden ook van buiten de vereniging te trekken, werd veel werk aan publiciteit besteed en kon de organisatie bij de eerste presentatie rekenen op een volledig gevuld biologielokaal van de Willibrordmavo. Als docenten waren de heren Jan la Hay en Rob Kramer aanwezig om met cursisten de stappen door te nemen die moesten leiden naar volwaardige natuurgidsen. Echter de introductie van eerstgenoemde Jan la Hay ligt velen nog vers in het geheugen. La Hay had meerdere malen met het bijltje gehakt en drukte de aanwezigen zeer stevig op het hart dat de komende tijd niet uitsluitend zou worden besteed aan het verkrijgen en/of vergroten van de eigen kennis maar dat deze wel degelijk moest worden gedeeld met de gemeenschap. De eerste schifting was een feit want een aantal aspirant cursisten haakte af. In de daarop volgende periode werd in hoog tempo de leerstof over een breed terrein gepresenteerd en de avond afgesloten met een flinke dosis huiswerk. Tevens diende een cursist zich voor de volgende lesavond voor te bereiden op een presentatie

Mei 1982. Serieus werk tijdens het IVN examenweekend in Oostvoorne. Vlnr: Tim Boyenk, Annie van den Oever, Willem Meijers, René Reehuis en Benno Heethuis. Foto: Jelle van Dijk

over een zelf gekozen onderwerp. Dit werd door velen ervaren als een sprong in het diepe en de kritiek van de docenten was soms niet mals maar wel altijd opbouwend. Naast de lesavonden werd ook buiten veel aandacht besteed aan de interpretatie en presentatie van wat tijdens een wandeling aan natuur-onderwerpen voor handen was. De cursus werd afgesloten met een pittig theoretisch en praktisch examen. Tijdens het theoretisch examen werd afkijken op grote schaal toegepast. Het praktische deel werd afgelegd over een zelf gekozen parcours waar aan de docenten een goed onderbouwde presentatie moest worden geleverd. Ter afsluiting werd het Buurthuis afgehuurd om, in aanwezigheid van familie en vrienden, uit handen van de wethouder het natuurgidsdiploma in ontvangst te nemen. Van de ene op de andere dag was de vereniging een flink aantal gecertificeerde natuurgidsen rijker maar er nu ook iets mee doen?

De Noordwijkse afdeling van het I.V.N. werd opgericht maar de banden met de Natuurvereniging niet verbroken. De in de toekomst georganiseerde activiteiten zouden steeds in samenwerking plaats vinden en zo kon het gebeuren dat dezelfde gidsen voor beide verenigingen hun diensten verrichtten, met dien verstande dat excursies op vogelgebied vanzelf door de "oude" club werden uitgevoerd. Vooral nog moesten alle plannen buitenshuis plaats vinden maar met het strand, de duinen, bos en poldergebied in directe omgeving was dat geen enkel probleem. Voor de noodzakelijke publiciteit werden de plaatselijke bladen voorzien van informatie. Wanneer een strandexcursie werd gepland moest een datum en tijdstip worden gekozen die voorzag dat deze met eb zou plaatsvinden. Deze excursies stonden vooral in de belangstelling van gezinnen. Wat niet ter plaatse door de zee was afgezet werd uit eigen meegebrachte voorraad neergelegd om de diversiteit te waarborgen.

Op een van de maandelijkse bijeenkomsten werd het idee geboren om een activiteit voor de jeugd in de herfstvakantie te organiseren. Als favoriete locatie kwam het Nieuw Leeuwenhorst uit de bus. Het Zuid-Hollands Landschap aarzelde nog wat om hier toestemming voor te verlenen maar ging overstag omdat de nadruk op de natuur zou staan. Een voorstudie tijdens een wandeling door het bos leverde de ingrediënten hoe het spel vorm te geven. Langs een met pijlen uitgezette route moesten opdrachten worden uitgevoerd en antwoorden

verzameld op een opdrachtenkaart. Raamposters en aankondiging in de plaatselijke bladen moesten zorgen voor de nodige bekendheid. De natuurverenigingen zouden leuke prijsjes beschikbaar stellen en voor het Z.H.L. zouden toegangsbewijzen à 1 gulden voor volwassenen worden verstrekt. En dan maar hopen op succes. Om 13.00 uur stonden tien I.V.N. leden, aangevuld met een aantal enthousiaste jeugdleden, te wachten op wat zou komen. Toen om half drie verdere deelname werd afgesloten stond de teller op 256 deelnemende kinderen vergezeld van minstens 200 moeders, vaders, opa's en oma's. Het herfstnatuurspel was een feit. Het evenement werd steeds in een ander jasje gestoken door routes te veranderen en keuzes te maken uit mogelijkheden die het bos zelf bood, afgewisseld met zelf gemaakte opdrachten. Voor de poepvraag waren vooraf konijnen-, reeën- en vossenkeutels verzameld, aangevuld met paarden- en mensenpoep. Het laatste gemaakt van ontbijtkoek. Als diploma fungeerden natuurpuzzelkaarten. In het begin nog voorzien van door Annie v.d. Oever met goudverf beschilderde schelpen, beukennotjes en esdoornzaden. Zij en na haar Hans Borkent stonden ook garant voor de benodigde tekeningen die deel uit maakten van de rebus waarmee een ferme natuurkreet was te verzamelen. Ook de raamposters waren van haar hand. Rien Sluijs en Ineke van Dijk droegen al die jaren hun grote steen bij door de opdrachtenkaart vorm te geven. Op de speeldag zelf arriveerden vele jaren achtereen Paul Paumen en Jaap Eisenga klokslag 09.00 uur aan de Egmonderstraat om na de koffie af te reizen naar 's Heeren Loo. Ter plaatse een aanhanger aangekoppeld en deze gevuld met een kraam, 2 kruiwagens, paaltjes, pijlen, gereedschap, opdrachten, twee fietsen, warme chocolademelk, gevulde koeken en lunch voor onder de middag. Vandaar naar het Nieuw Leeuwenhorst om allereerst de kraam op te zetten. Maarten Laming heeft

17 oktober 2012. Herfstnatuurspel in Nieuw-Leeuwenhorst. Robert Sluys en Paulette van Gijlswijk bij één van de vele opdrachten. Foto: Piet Broekhof

inmiddels de keetwagens van het Z.H.L. geplaatst. De kruiwagens afgeladen met paaltjes, pijlen, gereedschap, warme choco.....enz. Wanneer alle opdrachten geplaatst zijn is het bijna 13.00 uur en blijft er nauwelijks tijd over voor de lunch. Alle medewerkers van dienst wandelen naar de plaats waar zij de kinderen bij hun opdracht begeleiden en het duo Jaap en Dick gaan per fiets patrouilleren. Dat laatste blijkt nogal eens nodig wanneer baldadige jongens de routepijlen omdraaien. Het is heel simpel de ouders op te sporen want voorbij de onverlaten blijkt alles nog intact. Wanneer om half drie de laatste puzzelaars hun opdrachtenkaart in ontvangst hebben genomen en vertrokken, worden de kruiwagens weer van stal gehaald en begint het opruimen. Uit het zicht van de laatste deelnemertjes, gaan de paaltjes en pijlen terug in de kruiwagens en worden de eerste ervaringen met de begeleiders uitgewisseld. Als laatste is de kraam aan de beurt om afgebroken te worden. Wanneer alles weer op zijn plaats staat tot volgend jaar is het inmiddels half zes en tijd voor een biertje of glas wijn. De educatieve werkgroep gaat met de tijd mee door vier verschillende spellen met bijbehorende thema's in achtereenvolgende jaren te gebruiken. Met elk van deze

vier spellen werd ruime ervaring opgedaan en waar nodig veranderd. Toen Ineke van Dijk en Nel Nooijen de organisatie overnamen werd de kraam vervangen door de partytent en tegenwoordig de paaltjes door rood-wit lint. Voor het uitzetten van de route staat nu Annet de Willigen garant met steun van Z.H.L. vrijwilliger Johan van Tol. Ook de publiciteit moest noodzakelijk worden aangepast. Door de enorme belangstelling dreigde het spel aan eigen succes ten onder te gaan. Zoals in 2001 toen meer dan 350 deelnemende kinderen zorgden voor lange wachtrijen bij de opdrachten. Met als gevolg ontevreden begeleidende ouders en grootouders en te weinig tijd om ieder kind de aandacht te schenken die het nodig heeft. Voor het maken van prachtige opnamen van de kinderen tijdens het spel zorgt al jaren Piet Broekhof. Tegenwoordig krijgen de scholen in Noordwijk, Noordwijkerhout en Voorhout de aankondiging op tijd om deze in de schoolkrant te plaatsen, aangevuld met raamposters. Deze formule functioneert naar behoren en zorgde ervoor dat in 2015 onder ongunstige weersomstandigheden toch meer dan 150 kinderen hebben meegedaan.

17 oktober 2012. Herfstnatuurspel in Nieuw Leeuwenhorst. Ook bij slecht weer is er grote belangstelling voor dit jaarlijkse evenement. Rechts Nel Nooyen, Ineke van Dijk en Ankie van Koppen. Foto: Piet Broekhof